

v. the United Kingdom are considered. The cases *Pretty v. The United Kingdom* and *Lambert and others v. France* are considered to express the position of the European Court on the problem of euthanasia.

Summing up we can confirm that there aren't common justification judgments on the practice of European Court on bioethical issues because of differences in national legislation in different countries that regulate these issues. Thus human rights, including the right to life can be affected by de facto, but de jure within the meaning of the Convention - they can be considered as being not affected. This legal casus arose because of the effect on human rights achievements of modern scientific progress that did not exist at the time of the Convention adoption.

Legal rule of the Convention on the right to life does not include the actual content which fills the concept of life based on the modern achievements in science (biology, medicine) and technology. It should be expanded by interpretation (legal, expert) of aforementioned norm and requires the combination of scientific (legal, biological) and moral-ethical (philosophical, religious) positions on human life for the development of universal international standards without any discrimination. This improvement on the Convention is necessary as the violation of its norms is the only legal ground to appeal to the European Court.

Thus, there is a need in formation of a new concept of the value of human life from the moment of its inception and to biological death based on the scientific data for developing the common position of the European Court on bioethical issues.

Key words: right to life, the Convention, the European Court of Human Rights, human embryo, euthanasia, bioethics.

УДК 340.136

К. О. ДЕЙНЕКА

СУТНІСТЬ КОДИФІКАЦІЇ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Розглядається питання сутності кодифікації в правовій системі України. На основі проведеного аналізу пропонується авторське визначення поняття «кодифікації», а також істотні умови даного поняття. Доведено, що кодифікація є найбільш ефективною формою систематизації нормативних актів, за допомогою якої долаються суперечності між правовими нормами, скасовуються застарілі норми і створюються нові. Зроблено висновок про те, що кодифікація забезпечує цілісність та системність у врегулюванні якісно однорідних суспільних відносин.

Ключові слова: сутність кодифікації, систематизація, правова система, проблеми, колізії законодавства.

© **ДЕЙНЕКА Крістіна Олександрівна** – аспірант відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

Дейнека К. О. Сущність кодифікації в правовій системі України

Рассматривается вопрос сущности кодификации в правовой системе Украины. На основе проведенного анализа предлагается авторское определение понятия «кодификации», а также существенные условия данного понятия. Доказано, что кодификация является наиболее эффективной формой систематизации нормативных актов, с помощью которой преодолеваются противоречия между правовыми нормами, отменяются устаревшие нормы и создаются новые. Сделан вывод о том, что кодификация обеспечивает целостность и системность в урегулировании качественно однородных общественных отношений.

Ключевые слова: *сущность кодификации, систематизация, правовая система, проблемы, коллизии законодательства.*

Deineka Kristina. The essence of codification in the legal system of Ukraine

The issue of the essence of codification of the legal system of Ukraine is considered. Based on the analysis the author proposes a definition of "codification" and the essential terms of the concept. Proved that codification is the most effective form of systematization of legislation by which overcome contradictions between legal norms, repealed obsolete regulations and created new ones. It is concluded that the codification ensures the integrity and consistency in the settlement of similar quality public relations.

Keywords: *essence of codification, classification, legal system, problems and conflicts of law.*

Суспільні відносини є настільки багатоманітними та динамічними за своєю природою, що законодавство не завжди встигає їх врегульовувати на достатньому рівні. Правотворча діяльність законодавчого органу направлена на постійне реформування законодавства України з тією метою, щоб останнє відповідало рівню розвитку суспільних відносин. Разом з тим, спонтанні та фрагментарні зміни законодавства обумовлюють неузгодженості між положеннями, колізії та прогалини. Багато законодавчих актів характеризуються повтореннями або ж, навпаки, відсутністю чіткості в правовому регулюванні. Останнє закономірно обумовлює потребу систематизувати законодавчу базу, зробити її організованою та зручною для застосування на практиці.

Не можна не погодитись з Н.М. Оніщенко, яка акцентувала увагу, що актуальність дослідження процесів систематизації в умовах сьогодення обумовлюється триваючим процесом кодифікації нового українського законодавства і незавершеністю його теоретичного осмислення. На сьогоднішній день робота з упоряд-

кування законів і нормативно-правових актів є слабкою та недостатньо ефективною. Це пояснюється тим, що правотворча практика носить неузгоджений, нестабільний і характер. Внаслідок цього інколи виникає своєрідне відчуття безперспективності в проведенні систематизаційних заходів. Протиприродність такого стану виявилася в тому, що в умовах росту законодавчої активності різко знизився організаційно-технічний рівень систематизації правових положень. Тому є зрозумілою роль юридичної науки в дослідженні зазначених процесів та виробленні необхідних рекомендацій¹.

Доречним також буде додати тезу В.М. Баранова про те, що кодифікація значно відрізняється від усіх видів систематизації і являє собою абсолютно особливу змістовну форму упорядкування нормативного матеріалу, отже виводить даний вид діяльності за межі систематизації². Кодифікація є найбільш досконалою формою систематизації, оскільки її результатом є перегляд та впорядкування законодавства на рівні Верховної Ради України. Основною цінністю даної форми систематизації є те, що вона передбачає не просто перегляд законодавства, а його зміну з метою повного та ефективного врегулювання однорідної сфери суспільних відносин.

Питання сутності кодифікації в правовій системі України досліджували такі відомі вчені, як Т.М. Барабаш, В.М. Баранов, Є.А. Гетьман, Л.М. Горбунова, О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко, М.П. Недюха, Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко, Є.В. Погорелов, В.А. Рибаків, О.Я. Рогач, Л.А. Савченко, О.М. Чашин, А.Ф. Шебанов, В.С. Шилінгов, О.І. Ющик та інші.

Незважаючи на наявність в правовій доктрині великої кількості досліджень, на жаль не можна говорити про єдність наукових поглядів хоча б з принципових положень щодо сутності кодифікації в правовій системі України. Тривала дискусія вчених та юристів-практиків, яка триває і до нині, свідчить про складність та багатофакторність кодифікації.

Проаналізуємо основні наукові підходи до розуміння сутності кодифікації та спробуємо окреслити ключові проблеми.

С.С. Алексєєв акцентує увагу на тому, що кодифікацію слід розглядати в якості першочергового, ключового фактору розвитку права як системи, оскільки при кодифікації не тільки впорядковується діюче право і в нього вносяться необхідні зміни, але і формується

узгоджена гармонічна його система³. Як справедливо відзначає видатний радянський теоретик права А.Ф. Шебанов, саме кодифікація є найбільш досконалою формою систематизації нормативних актів, яка ставить за мету систематичне викладення всього накопиченого нормативного матеріалу у певній галузі права⁴. Дійсно, із даними твердженнями важко посперечатись, однак на даний момент в умовах українського правового простору кодифікацію не варто розглядати як спосіб систематизації галузі права, оскільки кодифікації, у більшій чи меншій мірі, можуть бути піддані і піддаються не тільки галузі права, а і, зокрема, інститути права (наприклад, інститут адміністративної відповідальності оформлено у Кодексі України про адміністративні правопорушення). З іншої сторони, кодифікації можуть бути піддані і міжгалузеві утворення системи права, наприклад, правове регулювання юридичної відповідальності може віднайти своє втілення у формі кодифікованого акту.

Правовою метою кодифікації, як вдало зазначає О.Я. Рогач, є впорядкування нормативної основи права, забезпечення найбільш доцільного процесу реалізації права, поліпшення структури кодифікаційних актів, удосконалення їх мови, логіки, стилю⁵.

В.А. Рибаків, узагальнивши існуючі підходи до розуміння кодифікації, зазначає, що це правове явище має принаймні два значення:

1) кодифікація – це результат переробки деякого нормативного масиву і зведення його в окремий документ (кодекс, основи, устав і т.п.);

2) кодифікація – це процес даної переробки, що передбачає осмислення ситуації, що склалась, вироблення концепції обробки і зведення нормативного матеріалу у вигляді відміни, доповнень чи прийняття нового нормативного акту⁶.

О.М. Чашин, в свою чергу, всі доктринальні підходи щодо розуміння сутності кодифікації поділяє на три групи:

1) кодифікація – це вид правотворчості, за якого забезпечується єдине, погоджене та впорядковане нормативне регулювання даного виду відносин і тим самим досягається системний розвиток нормативного матеріалу;

2) кодифікацію можна визначити як особливий вид систематизації законодавства, який представляє собою вираження норм права,

що містяться у нормативних правових актах, які систематизуються, в одному новому кодифікованому акті, з прийняттям якого втрачають законну силу усі ці акти;

3) кодифікація – найбільш складна і досконала форма систематизації, яка представляє собою діяльність, спрямовану на докорінну (зовнішню та внутрішню) переробку діючого законодавства шляхом підготовки та прийняття нового кодифікованого акту⁷.

А.П. Альбов та С.В. Ніколюкін пропонують визначати поняття «кодифікація», як такий правотворчий вид впорядкування нормативно-правових актів, при якому на основі цих актів, на їх розвиток або навіть заміну створюється якісно новий зведений акт з юридичними нормами, які цілісно і максимально повно регулюють ті чи інші групи (сфери) суспільних відносин на єдиних началах. Вона суттєво відрізняється від усіх інших форм систематизації нормативно-правових актів як по змісту і методами здійснення, так і по значенню для розвитку права⁸. Даний підхід можна назвати універсальним, оскільки він передбачає загальноновизнані в правовій науці уявлення про кодифікацію.

Є.В. Погорелов визначає кодифікаційну діяльність як зумовлений потребами суспільного розвитку та системністю права, здійснюваний на основі певних принципів правотворчий процес по переробці змісту і форми групи чинних нормативно-правових приписів, їх узгодження та об'єднання в єдиному кодифікованому акті з метою удосконалення законодавства⁹.

Із вище зазначеного слідує, що кодифікація завжди має ознаку офіційності проведення. Не вбачається за справедливе твердження про те, що кодифікація проводиться державними органами. Ми вважаємо, що державний апарат безперечно відіграє центральну роль у процесі кодифікації, однак досить часто рутинну кодифікаційну роботу може бути доручено зовнішнім експертам, а не державним службовцям бюрократичної системи України. Однак, дійсно неможливо провести та завершити кодифікацію без участі держави. Але разом із тим, кодифікаційна діяльність передбачає певний алгоритм свого проведення. Масив норм, що вже існує, виявляється, тобто виявляються джерела, що містять нормативні приписи, проводиться ревізія нормативного матеріалу, відбувається попереднє групування норм, формується структура нормативного акту, знаходяться дуб-

лювання та суперечності у регулюванні, зайве відсіюється, колізії вирішуються, прогалини заповнюються, формуються нові інститути (за необхідності).

Є.А. Гетьман розглядає кодифікацію як форму систематизації, що здійснюється уповноваженими органами державної влади в процесі законотворчості і підзаконної нормотворчості, результатом чого стає прийняття нового, як за формою, так і за змістом кодифікаційного нормативно-правового акту (кодекс, основи законодавства, регламент, статут, правила та ін.)¹⁰. Схожий підхід має О.І. Ющик, який під кодифікацією законодавства розуміє таку форму його систематизації, яка передбачає системне упорядкування відповідних юридичних норм у рамках правових інститутів, закріплення галузевої структури законодавства та розвиток правових інститутів і галузей законодавства як органічних складових єдиної системи законодавства шляхом уніфікації положень чинних нормативних актів однакової юридичної сили і зведення їх до єдиного кодифікованого акту¹¹.

З огляду на викладене резюмує, що кодифікація є одним із видів нормотворчої діяльності. У процесі кодифікації відбувається цілеспрямоване впорядкування і вдосконалення законодавства держави за допомогою методу трансформації нормативного матеріалу і створення кардинально оновлених актів державної влади. Створення кодексів для будь-якої держави є завжди важливим етапом у розвитку її права, оскільки правова система суспільства отримує новий формат.

У процесі кодифікації відбувається докорінне перероблення чинних нормативних актів в певній сфері відносин. Законодавство очищується від застарілих положень, решта нормативного матеріалу якісно упорядковується та структурується, виявляються та нівелюються суперечності, додаються положення, що закривають прогалини, нормативний масив поповнюється законодавчими новелами, від чого виникає внутрішня узгодженість та компактність правового регулювання, створюється новий «логічний» нормативний акт. При цьому нормативно-правові акти, які стали базисом для проведення кодифікації, втрачають чинність у момент прийняття кодифікованого акту або, за наявності необхідності, пізніше.

Також варто додати, що систематизація і її продукти, як зазначає О.В. Зайчук, є суб'єктивним феноменом. Від волі упорядника багато в чому залежить, яким буде той чи інший звідний акт. Систематиза-

ція в кінцевому рахунку також обумовлена об'єктивно існуючою системою права (кодекси, наприклад, об'єднують юридичні норми однієї і тієї ж галузі права), змістом систематизованих правил поведінки, об'єктивною потребою в збірниках нормативних актів того чи іншого роду. Але за формою свого викладу вона завжди суб'єктивна¹². Останнє дає можливість нам стверджувати, що якість кодифікації залежить від конкретних осіб, які займаються розробкою кодексу. Кодифікаційна техніка є тим поняттям, яке виходить на перший план при будь-якій кодифікаційній діяльності.

Дослідивши доктринальні підходи до розуміння сутності кодифікації, Н.М. Оніщенко та Н.М. Пархоменко виокремили наступні сутнісні ознаки даного поняття: 1) ця діяльність має правовий характер, оскільки здійснюється тільки компетентними державними органами; 2) кінцевим результатом кодифікації є створення нового нормативно-правового акта, який за своїм змістом суттєво відрізняється від попередніх; 3) за своєю суттю кодифікаційний акт є зведеним актом, оскільки він охоплює норми, які раніше містилися в різних нормативно-правових актах, хоча регулювали однорідну сферу суспільних відносин; 4) кодифікаційний акт є основним серед актів, які діють у певній галузі суспільного життя; 5) нормативно-правові акти, що створюються в результаті кодифікації, розраховані на досить тривалий час регулювання суспільних відносин. Вони враховують можливі зміни в житті і здатні регулювати суспільні відносини, що виникатимуть у майбутньому^{13, 14}. Є. В. Погорєлов доповнює зазначений перелік ще двома ознаками (характерними особливостями), які полягають у тому, що кодифікація: 1) впорядковує не тільки форму законодавства, а його зміст; в процесі кодифікації скасовуються, змінюються, доповнюються чинні юридичні норми, встановлюються нові, в зв'язку з чим вона розглядається і як форма систематизації законодавства, і як вид правотворчості (законотворчості); 2) усуває дефекти законодавства: заповнює прогалини в праві, усуває дублювання юридичних норм, протиріччя між ними, зменшує кількість нормативних актів з одного і того ж питання¹⁵.

З огляду на вище викладене приходимо до висновку, що кодифікація має щонайменше два розуміння: діяльність із переробки нормативного матеріалу у новий нормативний акт та результат даної

переробки – кодифікований нормативний акт. Кодифікація як діяльність має цілеспрямований характер. Досить поширеним в правовій доктрині є позиція того, що метою кодифікації є створення кодифікованого нормативного акту. Однак, на нашу думку, не завжди доцільно у процесі кодифікації прив'язуватись до її результату. Ставлячи за мету створення кодексу, законотворець може стати і, зазвичай, стає заручником намічених цілей – у процесі кодифікації створюється кодекс, а не якісне законодавство. Так, дійсно створення кодексу не завжди означає покращення правового регулювання. Тому, варто відзначити, що метою кодифікації повинно бути не створення кодексу, як такого, а необхідно передбачати ціллію покращення законодавства, впорядкування правових відносин у державі, забезпечення найбільш доцільного процесу реалізації права і, якщо у процесі кодифікації чи посткодифікації виявиться, що кращим способом врегулювання є відмова від створення кодексу, то необхідно прямувати саме до цього.

З даного приводу О.Л. Копиленко та Л.М. Горбунова пишуть про те, що низький якісний рівень, нестабільний характер окремих кодексів, їх ігнорування при прийнятті нових законів не в останню чергу зумовнюються тим, що при ухваленні кодексу недостатньою мірою оцінюється необхідність та актуальність прийняття даного кодексу. На жаль, сьогодні поширено спрощене розуміння кодифікації законодавства, як механічного скупчення певного масиву правових норм. Однак необхідність кодифікації потрібно пов'язувати передусім із наявністю достатніх передумов для її здійснення, тобто за наявності значної кількості законодавчих актів, якими не досить послідовно, суперечливо врегульована певна сфера суспільних відносин, а також за умови вироблення системного цілісного підходу до правового регулювання даної сфери відносин, повної ревізії чинного законодавства¹⁶.

Цілком погоджуємось із тезою про те, що не існує жодного успішного кодексу без соціальної потреби в ньому. Іншими словами, кодекс повинен виходити не тільки і не стільки «зверху», скільки «знизу». На перший план виходить функціональний критерій кодифікації, оскільки правозастосовнику байдужі наукові амбіції розробників кодексу і навіть назва останнього. Правозастосовнику потрібна правова визначеність, тобто можливість без зайвих зусиль

і неймовірних затрат часу знайти всі необхідні для застосування у конкретному випадку правові норми¹⁷.

Таким чином, перед тим як здійснювати кодифікацію потрібно визначити провести глибокий аналіз наявного правового регулювання і з'ясувати, чи є необхідність у відповідній кодифікаційній діяльності. Після встановлення необхідності потрібно визначитись із «дорожньою картою реформ», тобто конкретним алгоритмом досягнення поставлених завдань. Ключовим в кодифікаційній діяльності, на наш погляд, є не просто зведення великої кількості нормативних актів в один загальний, а внутрішнє узгодження нормативних актів з метою практичності у застосуванні. Кодифікаційна діяльність повинна супроводжуватись залученням широкого кола науковців та юристів-практиків. Публічні обговорення та громадська думка повинні стати ефективним інструментом для доопрацювання пропонуваного проекту кодексу.

Кодифікація, зазвичай, є досить наукоємною. Складний науковий характер кодифікаційних робіт пояснює, чому розробка і прийняття найважливіших кодифікованих актів у деяких країнах займає до 20-30 років. Так, для прикладу, розробку Цивільного кодексу Австрії 1786 року було розпочато у 1753 році. З цією метою імперський уряд створив низку комісій: Компіляційну комісію; Ревізійну комісію як інстанція з перевірки; Законотворчу комісію, утворену після ліквідації компіляційної комісії¹⁸. Однак, навіть, після прийняття даного кодифікованого акту кодифікаційні роботи не було припинено. Серед кодифікованих актів сучасної України привертає увагу Цивільний кодекс України, розробка якого тривала 12 років.

Доречним буде також додати висновок О.В. Зайчука, що негативною особливістю кодексів нового покоління є низький рівень законодавчої техніки їх складання, прийняття та введення в дію. З метою підвищення якості чинного законодавства потрібно посилити контроль за дотриманням розробниками кодексів вимог юридичної техніки, зокрема, передбачений нею мовно-лінгвістичний підхід до законопроектної діяльності. Актуальність цього питання пояснюється тим, що поняття та терміни, які використовуються, у своїй сукупності становлять необхідний понятійний апарат національного законодавства і є відповідною точкою для формування всього законодавчого масиву¹⁹.

Важливою ознакою кодифікації є наявність значного масиву норм писаного права, сконцентрованих у розрізних фізично відокремлених джерелах. Тобто для кодифікації притаманною є переробка вже існуючого нормативного матеріалу. Разом з тим не можемо погодитись із О.І. Ющиком з приводу того, що кодифікації підлягають нормативно-правові акти однакової юридичної сили²⁰, оскільки кодифікації підпадають нормативні приписи незалежно від джерела походження. Ця теза породжена баченням того, що не завжди якісне регулювання встановлюється законом; досить часто відбувається навпаки – підзаконне регулювання більш точно відповідає потребам суспільства у впорядкуванні суспільних відносин. Тому на підготовчому (пошуковому) етапі кодифікації не варто нехтувати приписами підзаконних актів чи актів правозастосування.

Періодичність кодифікації залежить від впливу факторів суспільної потреби у проведенні кодифікації та наявності політичної волі для проведення кодифікації. Необхідність періодичного перегляду пояснюється постійним розвитком законодавчого та підзаконного регулювання без єдиної мети даного розвитку, тобто здебільшого хаотично під впливом політичних груп тиску. Наслідком цього є нагромадження значного нормативного масиву неузгоджених, а іноді протидіючих норм, які викликають стрес та загальне невдоволення у суспільства. Як наслідок суспільство за наявності сил для впливу на владу сприяє проведенню кодифікації. Однак влада не обмежена бажаннями суспільства та може за наявності політичної волі провести кодифікацію самостійно. Прикладом проведення подібної кодифікації в Україні є проведення кодифікації податкового законодавства України.

Під поняттям «кодифікація» пропонуємо розуміти форму систематизації законодавства, яка полягає в упорядкуванні нормативно-правової бази, що регламентує певну сферу суспільних відносин, шляхом цілеспрямованого впливу на неупорядковану або недостатньо упорядковану та взаємодіючу сукупність нормативно-правових актів і правових норм, з метою скасування, зміни, доповнення чинних юридичних норм та встановлення нових, усунення дефектів законодавства (заповнення прогалин в праві, усунення дублювання юридичних норм, протиріч між ними, зменшення кількості нормативних актів з одного і того ж питання), що полягає у докорінній

(зовнішній та внутрішній) переробці діючого законодавства шляхом підготовки та прийняття єдиного, стійкого, логічно цілісного та системного нормативного акта, який у результаті заміщує суттєву частину нормативно-правової регламентації у межах певної галузі права та реалізує галезеутворюючу функцію, і здійснюється під егідою держави та носить офіційний характер.

Кодифікація є найбільш ефективною формою систематизації нормативних актів, за допомогою якої долаються суперечності між правовими нормами, скасовуються застарілі норми і створюються нові. Кодифікація забезпечує цілісність та системність у врегулюванні якісно однорідних суспільних відносин. Кодифікаційна діяльність не обмежується виключно узагальненням діючого правового регулювання, але і передбачає прийняття нових норм з метою заміни застарілих або з метою подолання прогалин. Таким чином, кодифікація за своєю сутністю є формою вдосконалення законодавства, результатом якого є зведений законодавчий акт стабільного характеру.

1. Оніщенко Н.М. Систематизація законодавства в контексті сучасної юридичної науки // Актуальні питання кодифікації законодавства України / за ред. В.О. Зайчука. Вип. 1. Київ, 2009. С. 20. **2. Бабаєв В.К.** Теория государства и права: учеб. пособ. Москва, 2003. С. 352. **3. Алексеев С.С.** Советское право как система: методологические принципы исследования // Советское государство и право. 1974. № 1. С.15. **4. Шмелева Г.Г.** Конкретизация правовых норм в правовом регулировании. Львов: Изд-во при Львовском гос. Ун-те изд. Объед. «Выща школа», 1988. С. 37. **5. Рогач О.Я.** Кодифікаційні акти в системі законодавства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2013. С.10. **6. Рыбаков В. А.** Премственность в праве и кодификация права // Журнал российского права. 2007. № 7. С. 44. **7. Чернобель Г.Т.** Теоретические основы упорядочения юридической терминологии // Проблемы совершенствования советского законодательства. 1983. Вып. 27. С. 41. **8. Теория государства и права / А.П. Альбов [и др.];** под общ. ред. А.П. Альбова, С.В. Николокиной. Москва, 2016. С.186. **9. Погорелов С.В.** Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків: НАВС України, 2000. С.44. **10. Гетьман Є.А.** Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. С.183. **11. Ющик О.І.** Теоретичні основи законодавчого процесу: монографія. Київ: Парламентське видавництво, 2004. С.81-82. **12. Копиленко О.Л., Горбунова Л.М.** Кодифікація законодавства України на сучасному етапі державотворення // Актуальні питання кодифікації законодавства України / за ред. В.О. Зайчука. Вип. 1. Київ, 2009. С.15. **13. Оніщенко Н. М.** Кодифікація та ін-

корпорація як методи систематизації законодавства // *Правова держава: Щорічник наукових праць*, 1997. Вип. 8. С. 85–86. **14.** *Пархоменко Н. М.* Кодифікація законодавства України: історія, стан та перспективи // *Проблеми вдосконалення та кодифікації законодавства України на сучасному етапі: матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих учених (Київ, 11 квітня 2012 р.)*. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2012. С. 13-14. **15.** *Погорелов С.В.* Цит. праця. С. 48. **16.** *Копиленко О.Л., Горбунова Л.М.* Цит. праця. С.10. **17.** *Шилінгов В.С.* Кодифікація – пріоритетний напрямок удосконалення механізму нормативно-правового регулювання освітньої діяльності в Україні // *Актуальні питання кодифікації законодавства України / за ред. В.О. Зайчука*. Вип. 1. Київ, 2009. С.10. **18.** *Braunader W.* Das Allgemeine Bürgerliche Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der österreichischen Monarchie von 1811. *Gutenberg-Jahrbuch*, 1987. P. 208. **19.** *Зайчук О.В.* До питання про деякі види систематизації сучасного законодавства // *Актуальні питання кодифікації законодавства України / За ред. В.О. Зайчука*. Вип. 1. Київ, 2009. С. 11. **20.** *Ющик О.І.* Теоретичні основи законодавчого процесу: монографія. Київ: Парламентське видавництво, 2004. С. 82.

***Deineka Kristina.* The essence of codification in the legal system of Ukraine**

Public relations are so diverse and dynamic by its nature, that the law does not always regulate them at a sufficient level. Law-making body aimed at permanent law reform Ukraine with a view to meet the effective regulation to the level of public relations. However, spontaneous and fragmented legislation changes cause inconsistencies between regulations, conflicts and gaps. Many legislative acts characterizes by repetitions or the lack of clarity in the legal regulation. The latter naturally determines the need to codify legislative framework to make it organized and easy to apply in practice.

There are two types of codification: 1) vertical - one original act and its amendments are incorporated in a single new act; 2) horizontal - two or more original acts covering related subjects - and the amendments to them - are incorporated in a single new act. In the process of codification is conducting a radical rework of existing regulations in a certain field of relations. The legislation is clearing from outdated and contradictory provisions. The term codification means the creation of codes, which are compilations of written statutes, rules, and regulations that inform the public of acceptable and unacceptable behavior. Codification rearranges and displaces prior regulations. Codification of the separate legal field generally constitutes the whole source that is relied upon for a legal question in that area. Codification has at least two understanding: the activities of the regulatory material processing in the new regulation and the result of processing - codified regulation.

Before the codification legislative body should conduct deep analysis of existing regulation and determine whether there is a need in the relevant codification work. After establishing the need to figure a "roadmap of reforms", that is a spe-

cific algorithm for achieving the objectives. The key to codification activities, in our view, is not merely the construction of a large number of regulations into a single, and internal harmonization of regulations to practicality in application. Codification work must be accompanied by the involvement of a wide range of scholars and practitioners. Public discussion and public opinion should become an effective tool to finalize the proposed draft code.

Codification frequency depends on the influence of social need for the codification and political will for codification. The need for periodic review explains the constant development of legislative and regulatory regulation without a common goal of development is largely randomly influenced by political pressure groups. The result is accumulation of significant regulatory array of uncoordinated and sometimes opposing regulations that cause stress and general dissatisfaction in society. As a result, if society forces the government promotes the codification. But government is not limited to the wishes of society and may hold codification in their is political will. An example of such a codification in Ukraine is the codification of the tax legislation of Ukraine.

Codification is the most effective form of systematization of legislation by which overcome contradictions between legal norms repealed obsolete regulations and created new ones. Codification ensures the integrity and consistency in the settlement of similar quality public relations. Codification activity is not limited to a generalization of the current legal regulations, but also provides for the adoption of new rules to replace obsolete or to address the gaps. Thus, the codification in essence a form of improving legislation, resulting in a consolidated statute stable.

Keywords: essence of codification, classification, legal system, problems and conflicts of law.

УДК 340.132

О. В. ХОМЕНКО

ПРАВОВІ ДЕФІНІЦІЇ: СУТНІСНІ ОЗНАКИ

Розглянуто «сутнісне наповнення» категорії «дефініція», її ознаки та характеристики. Окремий вектор розгляду присвячений відмінностям принципів права та дефініцій, дефініцій та правових аксіом. Крім того, автор підкреслює, що є істотні характеристики дефініцій та так звані інструментальні або технічні.

Ключові слова: право, правова дефініція, принципи права, правові аксіоми, норма права.